

Oponentský posudek

dizertační práce

Mgr. Alexandra Surá

Univerzita Karlova v Praze,
1. lékařská fakulta, Ústav dějin lékařství a cizích jazyků

Porodnictví doby pobělohorské Infanticidium

Dizertační práce Mgr. Alexandry Suré obsahuje 170 stran, které se skládají z vlastního textu a seznamu publikací autora vztahujících se k problematice disertační práce. Součástí práce jsou také použité rukopisné prameny (18), prameny tištěné (12), edice (8) a další použitá literatura (96). Práce je uzavřena, resp. doplněna 10 obrazovými přílohami.

1. Aktuálnost zvoleného tématu

Mgr. Alexandra Surá se dlouhodobě věnuje studiu historie porodnické problematiky, která je v naší zemi poměrně málo prozkoumaná. Studium, resp. znalosti o způsobech vedení porodu, které předcházely vědeckému porodnictví, jsou velmi důležité pro aktuální pohled na kulturně náboženské základy, které předcházely, aby se postupem doby staly základem vědeckého porodnictví.

2. Hlavní cíle práce:

- charakteristika infanticidia z různých hledisek na základě dobových materiálů, metodou sondy v oblasti Středočeského kraje,
- popis partnerských vztahů a otázky panenství v raném novověku,

- popis podmínek a způsobů utajování těhotenství v 17. a 18. století,
- informace o porodu žen, které zavraždily své novorozence,
- charakteristika aktivní i pasivní vraždy novorozence,
- popis okolností průběhu vyšetřování vraždy novorozence,
- popis vedení výslechu žen obžalovaných z vraždy novorozence,
- popis trestu, průběhu exekuce odsouzené ženy za vraždu dítěte,
- popis pokusů o záměrně přerušování těhotenství,
- objasnění pojmů: *došlý*, *dospělý* a *dochodil*, *vražda*, *mord*, *zahubení neřádně nabytý plod*.

2. Splnění sledovaných cílů práce a vyjádření ke zvolené metodě, která byla použita v dizertační práci

Autorka v úvodu práce prokazuje hluboké znalosti studovaného problému. Je zcela zřetelné, že zvládá používání literárních pramenů. Struktura vlastní vědecko-výzkumné práce je systematicky postavena a cíle práce jsou srozumitelně vyjádřeny.

Zaujme komplexnost pohledu na probíranou problematiku. Z dnešního pohledu by pozorovateli, resp. hodnotiteli, mohly uniknout souvislosti, které jsou pro vyhodnocení nálezu klíčové. Příkladem je pečlivé zpracování popisu životního stylu, rodinného způsobu života, ale i oblečení studovaného období na základě doložených zdrojů. Tyto informace pak pomáhají vytvořit představu, jaký způsob života musela volit žena, která např. ukryvala před okolním světem nechtěné těhotenství, porod a nakonec i vraždu novorozence.

Metodu sběru historických dat a jejich vyhodnocení není v mé kompetenci lékaře porodníka posoudit. Avšak informace, které se dotýkají profese lékařské, jsou na velmi vysoké odborné úrovni. Velmi ojedinělé nepřesnosti v popisu průběhu vlastního porodu, jako překotný porod u kefalopelvického nepoměru (str. 58) a zmínka o tzv. IV. době porodní (str. 62) neubírají na kvalitě dizertace. Naopak, oponent si ještě více uvědomil, kolik autorka musela do práce vložit úsilí, neboť v kontextu celku vzniká dojem, že autorka je profesí zdravotník, což význam práce jen prohlubuje. Použitá vědecká terminologie a souborné hodnocení použité ve studii plně odpovídají cílům práce a jsou zcela přiměřené konkrétní zpracovávané problematice.

Práce má vysokou formální úroveň a napomáhá správnému pochopení problému a patřičné orientaci v textu.

3. Vyjádření k dosažení sledovaných cílů dizertační práce (výsledky dizertace)

Autorka ve své dizertační práci našla odpovědi na všech hlavní otázky, které si v úvodu svého bádání položila. Obsah odpovědí je pro lékaře porodníka velmi přínosný a místy z hlediska některých historických prvků až objevný, např. význam křtu, údaje o pitvách novorozenců a dobových znalostech anatomie.

4. Význam práce

Práce má nesporný vědecko-výzkumný význam. Oponent se domnívá, že by autorka měla ve studiu tohoto tématu (historie porodnictví) dále pokračovat, a to nejenom z pohledu svého profesního zaměření, ale i z hlediska poznání okolností, které předcházely vědeckému porodnictví.

5. Poznámky

Autorka předložila kvalitní práci, která popisuje porodnictví pobělohorské doby a infanticidia. Jedná se o ojedinělou tuzemskou výzkumnou práci.

Práce je psána velmi dobrou češtinou a stylisticky správně. Překlepů je velmi málo. Jedná se o výsledek mnohaleté poctivé a koncepční činnosti autorky. Odpovědi jsou vypracovány velmi fundovaně, seznamy literárních citací jsou obsažné.

6. Dotazy

I.

Práce posuzuje infanticidia ve Středočeském kraji. Existují informace o shodné problematice v dalších částech Čech nebo dokonce okolních zemích habsburské říše?

II.

Jak posuzují infanticidium jiná náboženství?

III.

Setkala se autorka s informací o registraci/poslechu ozev plodu?

IV.

Čím byl způsoben tak silný akcent na křest novorozence, resp. jak si vysvětlit, že porodní bába v případě křtu mohla/směla nahradit církevní osobu, a že dokonce byl tak právoplatný, že nesměl být udělen opakovaně dokonce ani knězem?

V.

Porod dítěte končí III. dobou porodní – porodem placenty. Byly nalezeny informace, jak bylo s placentou nakládáno, fyzicky i důkazně?

VI.

Existují důkazy o zneužití postavení porodních báb ve smyslu křivých výpovědí v případě infanticidia?

7. Závěr

Dizertační práce Mgr. Alexandry Suré pojednává o velmi aktuální problematice v současné perinatologii. Téma je zpracováno přehledně, jsou uvedeny podložené prioritní výsledky práce autorky. Z těchto důvodů **doporučuji**, aby byla Mgr. Alexandře Suré udělena **hodnost *Philosophiae Doctor*** v souladu s platným zákonem o vysokých školách.

Praha 15. září 2015

doc. MUDr. Antonín Pařízek, CSc.
Gynekologicko-porodnická klinika
1. lékařské fakulty Univerzity Karlovy
a Všeobecné fakultní nemocnice v Praze

